

የ «ኢስላምን አፍራሾች» ማብራሪያ

የዳዕዋው ኢማም ሸይኹል ኢስላም
ሙሐመድ ቢን ዓብዱል ወሃብ ቢን ሱለይማን አት-ተሚሚይ
አላህ ይዘንለት ፤ በሰፊው ጀነትም ያስገባውና

ማብራሪያው በክቡር ሸይኽ
ዶ/ር ሀይሠም ቢን ጀሚል ሰርሐን
በክቡሩ መስጅድ-ል-ነበውይ የትምህርት ተቋም ነባር አስተማሪ
የታእሲላል ዒልምይ ዌብሳይት ሹም
<http://attasseel-alelmi.com>

ተርጓሚ:

ሙሐመድ ማሕሙድ/ራያ

ለሱም፣ ለወላጆቹም እንዲሁም ይህ ኪታብ እንዲወጣ እገዛ ላደረጉ ሁሉ

አላህ መሃርታውን ይለግስ

የመጀመሪያ እትም

መብቱ ብህግ የተጠበቀ ነው።

ከሸይኩ ማረጋገጥ በኋላ በነፃ ለማደል መተርጎም ወይም ማተም
ለፈለገ ካልሆነ በቀር

በዚህ ያግኙን:

islamtorrent@gmail.com

ኢስላምን አፍራሾች

ሸይኹል ኢስላም ሙሐመድ ቢን ዓብዱል ወህ-ሃብ አላህ ይዘንለትና እንዲህ ይላል፡
በአላህ ስም እጅግ በጣም ርህራሄ እጅግ በጣም አዛኝ በሆነው
እስልምናን አፍራሾች አስር መሆናቸውን እወቅ

የመጀመርያው፡ በአምልኮ ከአላህ ጋር ተጋሪ ማድረግ፡ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል {አላህ በእርሱ ማጋራትን በፍጹም አይምርም። ከዚህ ሌላ ያለውንም (ነጢአት) ለሚሻው ሰው ይምራል።...} (አን-ኒሳእ 48) እንዲህም ይላል {...እነሆ! በአላህ የሚያጋራ ሰው አላህ በርሱ ላይ ገነትን በእርግጥ እርም አደረገ። መኖሪያውም እሳት ናት። ለበዳዮችም ምንም ረዳቶች የሏቸውም።} (አል-ማኢዳህ 72) ለሌላ አካል ማረድም እዚህ የሚከተት ነው። ለአጋንንት ወይም ለቀብር እንደሚረድ ማለት ነው።

ሁለተኛ፡ በሱ እና በአላህ መካከል የሚመጣቸው፣ ሸፋዓ/ምልጃ የሚለምናቸው፣ የሚመከባቸው አማካኝ ያደረገ የካደ ለመሆኑ ኢጅማዕ (ሙሉ ስምምነት) አለበት።

ሶስተኛ፡ የአጋሪዎችን ካፊርነት ያለፀ፣ ወይም ካፊር ለመሆናቸው ከተጠራጠረ ወይም ደሞ መንገዳቸውን ትክክል ነው ያለ ካፊር ሆኗል።

አራተኛ፡ የየትኛውም አካል መመርያ ከነብዩ ﷺ መመርያ ይልቅ የተሟላ ነው ብሎ ያመነ፣ ወይም የሌላ አካል ህግጋት ከሰጠው ህግጋት የተሻለ ነው ብሎ ያመነ - ሰው ሰራሽ ህግን ከሰጠው ህግ እንደሚያስበልጡት አይነቱ - ካፊር ነው።

አምስተኛ፡ ነብዩ ﷺ ይዘውት ከመጡት (መመርያ) አንዳች ነገርን የጠላ ቢሰራበት እንኳ ካፊር ነው።

ስድስተኛ: ከነብዩ ﷺ ሃይማኖት በአንዳች ነገር ወይም በአላህ ምንዳ ወይም ደሞ በቅጣቱ የተሰለፈ ክዷል። ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው። {...«በአላህና በአንቀጾቹ፣ በመልክተኛውም ታላግጡ ነበራችሁን» በላቸው። (65) አታመካኙ፤ ከአምነታችሁ በኋላ በእርግጥ ካዳችሁ።...} (አት-ተውባህ 65-66)

ሰባተኛ: ድግምት -መስተፋቅርና መስተፃርርም እዚህ የሚመደቡ ናቸው። - ወይ የሰራው አልያም የወደደ ካፈር ሆኗል። ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው። {...እኛ መፈተኛ ነንና አትካድ» እስከሚሉም ድረስ አንድንም አያስተምሩም።} (አል በቀራህ 102)

ስምንተኛ: አጋሪዎችን በሙስሊሞች ላይ ማገዝና መርዳት። ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው። {...ከእናንተም ውስጥ ረዳቶች የሚያደርጋቸው ሰው እርሱ ከነርሱው ነው። አላህ አመጸኞችን ሕዝቦች አያቀናም።} (አል ማኢዳህ 51)

ዘጠነኛ: ልክ ኸዲር ከሙሳ ﷺ ሸሪዓ እንደወጣው ሁሉ ለአንዳንድ ሰዎች ከነብዩ ሙሐመድ ﷺ ሸሪዓ መውጣት ይችላሉ ብሎ የሚያምን ካፈር ነው።

አስር: ላይማረው ላይሰራበት ከአላህ ዲን ጀርባውን የሰጠ። ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው። {...በጌታውም አንቀጾች ከተገሰጸና ከዚያም ከተዋት ሰው ይበልጥ በደለኛ ማነው? (የለም)፤ እኛ ከተንኮለኞቹ ተበቃዮች ነን።} (ሰጅ-ዳህ 22)

በነዚህ አፍራሾች መካከል የቀልዱም ይሁን የምሩ አልያም ፈርቶም ልዩነት የለውም። ተገዶ ካልሆነ በቀር። ሁሉም አደገኛ ሊባል የሚችልና ብዙ ጊዜ የሚከሰትም ጭምር ነው። ሙስሊም ሊጠነቀቀውና በራሱ ላይ ሊሰጋ ይገባዋል። ቁጣውን ከሚያስከትልና ቅጣቱን ከሚያስፈርድብን ነገር በአላህ እንጠበቃለን። የአላህ ሰለዋት ከፍጥረቱ ምርጡ በሆኑት፣ በቤተሰቦቻቸውና በባልደረቦቻቸውም ይስፈን።

ማብራሪያ

የሸይኹ መግቢያ

በአላህ ስም እጅግ በጣም ርህሩህ እጅግ በጣም አዛኝ በሆነው እስልምናን አፍራሾች አስር መሆናቸውን እወቅ

የኢስላም መሁራኖች ለምንድን ነው ኪታቦቻቸውን በቢስሚላህ የሚጀምሩት?

በአላህ መፅሃፍና በነብያት (ዓለይሂሙ ሰላም) ከመመራት አንፃር

{ጣጣ እያለበት አላህን በማወደስ ያልተጀመረ ጉዳይ ሁሉ የተቆረጠ ነው} የሚለው ሓዲሥ ዶዲፍ ቢሆንም ትርጉም ከመስጠት አንፃር

ቀደምቶችን ከመከተል አንፃር

በተከበረው የአላህ ስም በረከን ከመሻት አንፃር

በቁርአንና በሓዲሥ ቁጥር ከተጠቀሰ:

ከተጠቀሰው ቁጥር በቁርአንና በሓዲሥ ሌላ ተጨማሪ ብዛት ካላገኘን የተጠቀሰው ቁጥር ትርጉም ይይዛል። ማለትም፡ አይጨመርበትም። ለምሳሌ በጅብረል ዓለይሂ ሰላም ሓዲሥ የተጠቀሰው የኢስላምና የኢማን ማእዘናት

በቁርአንና በሓዲሥ ከተጠቀሰው ቁጥር በላይ ካገኘን ግን የተጠቀሰው ቁጥር ትርጉም አልባ ይሆናል። ማለትም፡ በቁርአንና በሓዲሥ በመጣው ልክ ይጨመርበታል። ለምሳሌ፡ “አምስት ነገራቶች ከተፈጥሮ ናቸው።...” እንዲሁም “ሰባት አውዳሚዎችን ተጠንቀቁ...” መሰል የነቢዩ ﷺ ንግግሮች።

አንዳንድ ጊዜ ለምንድን ነው ቁጥር የሚወሰውና ትርጉምም ላይኖረው?
ይህ ከነብዩ ﷺ ጥሩ የማስተማር ችሎታ ነው። ምክንያቱም እንዲህ የሚያደርጉት አድማጮች በዚህ መድረክ ላይ የሚባለውን ከጊዜያዎች በኋላ ቶሎ ይመጣላቸው ዘንድ አስተካክለው እንዲይዙት ስለፈለጉ ነው። “ሶስት የምምልባቸው ነገራቶች አሉ። የምነግራችሁ ነገርም አለኝ ሽምድዱት፤ ‘ምፅዋት የአንድን ባርያ ገንዘብ አይቀንስበትም...”

ለምንድን ነው (ኢስላምን) ስለሚያፈርሱት ነገራቶች የምንማረው?
እንደንጠነቀቀውና እንዳያንዳልጠን የጎላ ጥቅም አለው። ሻረ እንደውም እጅግ በጣም ጠቃሚ ከሚባሉት ነው። ልክ ወዲያችን እንዳይፈርስ ወዲያ የሚፈርሱ ነገራቶችን እንደምንማረው፤ ሶላታችን ውድቅ እንዳይሆን ሶላትን ውድቅ የሚያደርጉ ነገራቶችን እንደምንማረው ነው። ሑዘይፋ ኢብኑል የማን ረድየላሁ ዓንሀ እንዲህ ይላል፡ “ሰዎች የአላህ መልዕክተኛን ﷺ ስለመልካም ነገር ይጠይቁ ነበር፤ እኔ ግን ስለመጥፎ ነገር ነበር የምጠይቃቸው፤ እንዳያገኘኝ ስጋት።”

ኢስላምን የሚያፈርሱ ነገራቶች ምን ምን ናቸው?
እነኝህ እስልምናውን ሊያፈርሱና ከኢስላም አውጥተው ወደ ትልቁ ኩፍር የሚያስገቡ ነገራቶች ናቸው። ኢስላም {ለ አላህ ራስን በተውሒድ ማስገዛት፤ በታዛዥነት ለሱ መጎተት፤ ከሽርክና ከሽርክ ሰዎች መጥራራት}

ትርጉም:
አንድን ሙስሊም ከኢስላም ወደ ትልቁ ኩፍር የሚያስወጡ ነገራቶች ማለት ነው። አላህ ሊጠብቀንና ነፃ ሊያድርገን ዘንድ እንለምነዋለን።

ለምንድን ነው ዑለሞች አንዳንዴ አፍራሾች አንዳንዴም አበላሾች ሌላ ጊዜ ደሞ ወድቅ የሚያደርጉ እያሉ የሚገልፁት?
ይህም ተማሪ እንዳይሰላች አገላልፁን ከማስፋት አንፃር ነው እንጅ ትርጉሙ አንድ ነው። የወዲያ/የኢስላም አፍራሾች፤ ሰላትን ወድቅ የሚያደርጉ፤ ፆምን የሚያበላሹ እንደሚባለው።

እነዚህን አፍራሾች በዑለሞች መካከል ሙሉ ስምምነት አለባቸውን? አዎ

በቁጥርስ የተገደቡ ናቸውን? አይ በቁጥር የተገደቡ አይደሉም ለምን ታድያ አስር ናቸው አለ? አደገኞቹን ማለቱ ነው በቃል እንዲሸመደዱ።

ጥቅል በሆነ መልኩስ በቁጥር መገደብ ይቻላል?

<p>(የሚያከፍር) ጥርጣሬ፡ የነቢዩ ﷺ ጥሪ ደርሷቸው ያለመኑ ክርስቲያንና አይሁዶች ካፊር ለመሆናቸው መጠራጠር</p>	<p>(የሚያከፍር) እምነት፡ ከአላህ ውጭ ባለ አካል ጥቅም ይመጣል የሚል እምነትን ይመስል</p>	<p>(የሚያከፍር) ድርጊት፡ ድግምትን ይመስል</p>	<p>(የሚያከፍር) ንግግር፡ አላህን ወይም መልዕክተኛው ን ﷺ መስደብ ይመስል</p>
---	--	--	--

አስሩን አፍራሾች ነብዩ ﷺ አውስተዋቸዋል? ማስረጃውስ?

አዎ እነኝህን አፍራሾች በሙሉ ነብዩ ﷺ አውስተዋቸዋል። ጂረ እንደውም (ኢስላምን)
አፍራሽ ሁሉ ከቁራንና ጣዲሥ ማስረጃ አለው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል
{እንደዚሁም (እውነቱ እንዲገለጽና) የወንጀለኞችም መንገድ ትብራራ ዘንድ አንቀጾችን
እንገልጻለን።} (አል አንዳም 55)

አንድ አፍራሽ ነገርን ላደረገ ያየ ወይም ያወቀ ሁሉ የኩፍር ፍርድ ይሰጥበታል?
አይ በግላዊነት ለይቶ ካፊር ለማለትም በእውቀታቸው ሰሪዎች ወይም የሸሪዔ
ዳኛ ዑላሞች መመለስ ግድ ነው። የአላህ መልዕክታኛ ﷺ እንዲህ ይላሉ፡
“የትኛውም ሰው ለወንድሙ ‘አንተ ካፊር’ ያለ አንዳቸው ላይ ታርፋለች።”

አፍራሾችን በማስመልከት የፃፈ ማን አለ?

በፊቅህ ዙርያ የፃፈ ሁሉ “የሙርተድን ብይን” ሲያሰፍር አፍራሾችን ጠቅሷል። ራሱን በቻለ
መልኩ አንድ ኪታብ አድርጎ ለመፃፉ ግን (ሸይኹ) የመጀመርያ ነው።

አፍራሾችን በማስመልከት በድርጊቱ እና በፈፃሚው መካከል ልዩነት ይደረጋልን?

አዎ እንዴታ። ምክንያቱም ኩፍር ላይ የወደቀ ሁሉ ኩፍር የሚያርፍበት አይደለም። ግለሰብን በኩፍር ለመፈረጅ ማስረጃን ማቆምና ውዥን-ብር መነሳቱ የግድ ነው። አላህ ይዘንለትና የሸይኹ አላማም ግለሰቦችን ማክፈር አይደለም። ይልቅ አላማው አፍራሾችን ማስጠንቀቅ ነው። ይህም ደሞ ኡማው ጋ መመካከር ነው።

አፍራሾችን በማስመልከት የተማረ ሰው ምን ማድረግ ይኖርበታል?

አንድ ሙስሊም ሊጠነቀቅበትና በራሱም ላይ ስጋት ሊያድርበት ሊያስጠነቅቅም ይገባዋል። በግለሰቦች ላይ ፍርድ መስጠቱ ላይ ግን ወደ ታላላቅ ዑለሞችና ወደ የሽሪዓው ዳኞች መመለስ ይገባል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡
{ከጎሳችሁ የሆነ ችግራችሁ በእርሱ ላይ ጽኑ የሆነ፣ በእናንተ (እምነት) ላይ የሚጓጓ፣ በምእመናን (ላይ) ርኅሩኅ አዛኝ የኾነ መልዕክተኛ በእርግጥ መጣላችሁ። ቢያፈገፍጉም አላህ በቂዬ ነው። ከእርሱ ሌላ አምላክ የለም። በእርሱ ላይ ተጠጋሁ እርሱም የታላቁ ዐርሽ ጌታ ነው በላችው።} (ተውባ 128)

የመጀመርያው አፍራሽ

በአምልኮ ለአላህ ተጋሪ ማድረግ። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ { አላህ በእርሱ ማጋራትን በፍጹም አይምርም። ከዚህ ሌላ ያለውንም (ኅጢአት) ለሚሻው ሰው ይምራል። በአላህም የሚያጋራ ሰው ታላቅን ኅጢአት በእርግጥ ቀጠፈ።} (ኒሳእ 48) እንዲሁም { እነዚያ «አላህ እርሱ የመርዋል ልጅ አልመሲሕ ነው» ያሉ በእርግጥ ካዱ። አልመሲህም አለ፡- «የእስራኤል ልጆች ሆይ! ጌታዬንና ጌታችሁን አላህን ተገዙ።» እነሆ! በአላህ የሚያጋራ ሰው አላህ በርሱ ላይ ገነትን በእርግጥ እርም አደረገ።} (አልማኢዳህ 72) ከአላህ ውጭ ላለ አካል እርድ ማቅረብም ከዚህ ይመደባል። ለጅን እንደሚያርዱት ማለት ነው።

የሽርክ አይነቶች

ትልቁ
(ሽይኹም የፈለጉት ይህ አይነቱን ነው)
ተጨባጭ፡ ከአላህ ውጭ ላለ አካል በአስተናባሪነት በኩል ድብቅ ችሎታ እንዳለው ወይም ደሞ ጥቅምን ማምጣትና ክፋትን መመከት እጁ ላይ እንዳለ ማመን።

ትንሹ
ተጨባጭ፡ አላህ ሰብብ ያላደረገውን ሰብብ ማድረግ እንዲሁም ወደ ትልቁ ሽርክ የሚያዳርስ ሁሉ።

- ከመንገዱ (ከኢስላም) ያስወጣል
- ስራን በሙሉ ያበላሻል
- ደምና ንብረቱን ለባለስልጣኑ ላላል ያደረግበታል
- ጅሃነም ዉስጥ ለዘላለም ዘውታሪ ያደርገዋል
- (ከመለያዎቹ) በሽሪዓ “ትልቁ” በሚል ከተጠራ
- ትልቅነቱን በሚጠቁም ቋንቋዊ አገላለፅ ከመጣ

- ከመንገዱ (ከኢስላም) አያስወጣም
- ስራን በሙሉ አያበላሽም
- ደምና ንብረቱን ላላል አያደርግበትም
- ጅሃነም ዉስጥ ለዘላለም ዘውታሪ አያደርግም
- (ከመለያዎቹ) በሽሪዓ “ትንሹ” በሚል ከተጠራ
- በሽሪዓ ሽርክ ቢባልም ትልቅነቱን በሚጠቁም አገላለፅ ካልሆነ

ትልቁ ሽርክ መሃርታ ይደረግበታልን?

እዛው ባለበት ለሞተ መሃርታ የለውም። ምክንያቱም አላህ እንዲህ ስላለ፡ { አላህ በእርሱ ማጋራትን በፍጹም አይምርም። } (ኒሳእ 48) ከሱ ተውባ ካደረገ ግን ይማርለታል። አላህ እንዲህ ስላለ { በላቸው «እናንተ በነፍሶቻችሁ ላይ ድንበር ያለፋችሁ ባሮቼ ሆይ! ከአላህ እዝነት ተስፋ አትቁረጡ። አላህ ኃጢአቶችን በመላ ይምራል። እነሆ እርሱ መላሪው አዛኙ ነው። } (ዙመር 53) ይህም ፀሃይ በመግቢያዋ እስካለውጣች ነው። ነብዩ ﷺ እንዲህ ስላሉ {“ሂጅራ አትቋረጥም ተውባ እስክትቋረጥ ድረስ፤ ተውባም አትቋረጥም ፀሃይ በመግቢያዋ እስክትወጣ ድረስ።”} ወይም ሞት አፋፍ ላይ እስካልሆነ፤ ማለትም ጣዕረ ሞት ላይ እስካልሆነ። አላህ እንዲህ ይላል {ጸጸትንም መቀበል ለእነዚያ ኃጢአቶችን ለሚሠሩ አንዳቸውንም ሞት በመጣበት ጊዜ «እኔ አሁን ተጸጸትኩ» ለሚል... አይደለችም።...} (ኒሳእ 18)

የተከለከሉ ነገራቶች አይነት

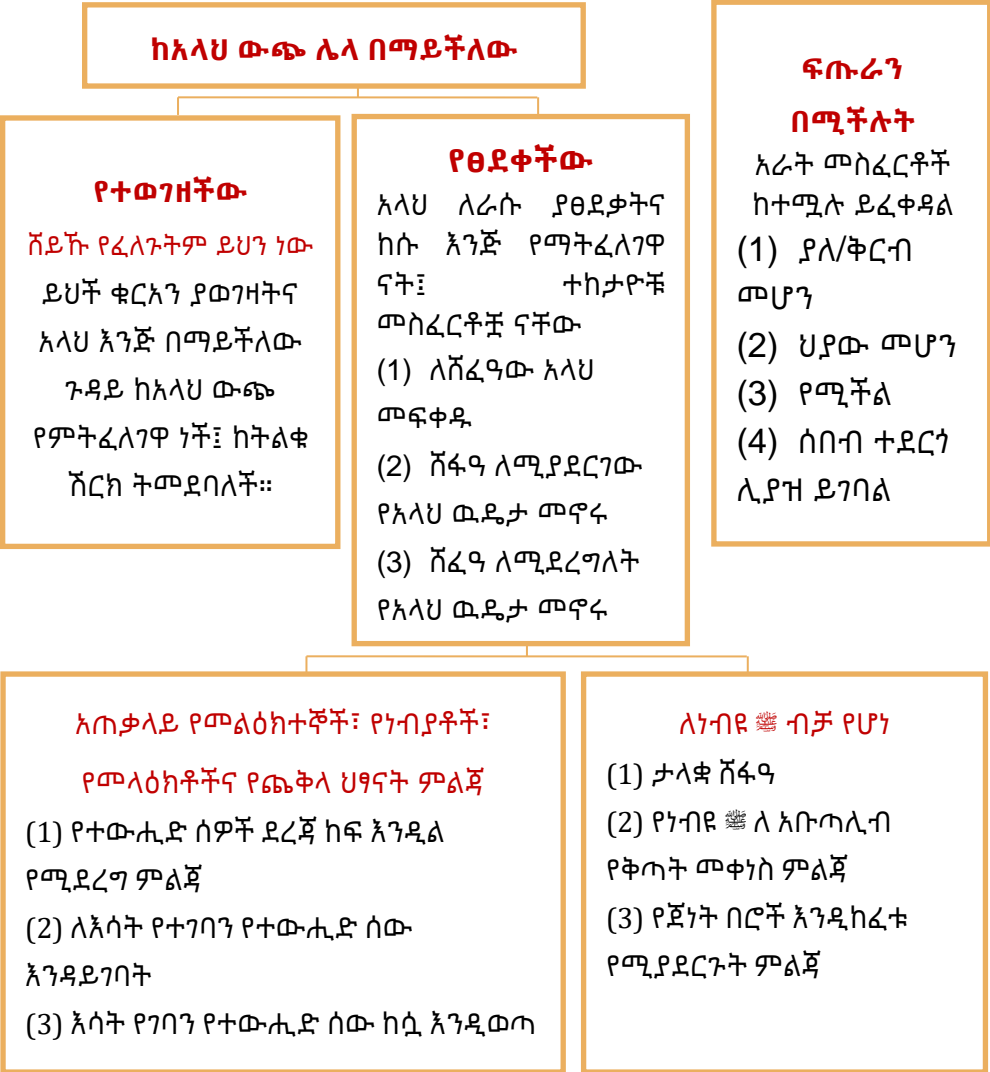
የእርድ አይነቶች

ሁለተኛው አፍራሽ

በሱ እና በአላህ መካከል የሚመጣቸው፣ ሽፋዓ (ምልጃ) የሚለምናቸው፣ የሚመካባቸው አማካኝ ያደረገ የካደ ለመሆኑ ኢጅማዕ (ሙሉ ስምምነት) አለበት።

የሽፋዓ (ምልጃ) አይነቶች

አንድ ሰው ለወንድሙ “ዱዓ አድርግልኝ” ማለቱ ትክክል ነውን?
 በዚህ ፍላጎቱ የሆነ ያክል መተናነስ ካለበት ከትንሹ ሽርክ የሚመደብ አይነት ነው። የተፈለገው ከሆድ፣ ቅርብና ከሚችል ሰው ሆኖ ሰብብ ተደርጎ የሚያዝ ከሆነ ግን የሚቻል ቢሆንም መተው ይሻላል።

ተወኩል
 የተደነገገውን ሰብብ እያደረሱ እውነተኛ የሆነ በአላህ ላይ ተማምኖ መደገፍ ነው።

የተፈቀደው
 መተናነስ ሳይታከልበት ነገራቶችን ሊያከናውን በሚችልበት ነገር ላይ መደገፍ፣ አንዳች ነገርን ለመግዛት ተወካይ ማድረግን ይመስል

ትንሹ ሽርክ
 ከሙሉ መተናነስ ጋህሆው በሆነ አካል ላይ መደገፍ፣ ህያው የሆነን አካል ከሰብብ በላይ አድርጎ ለሲሳይ መደገፍን ይመስል

ከአላህ ውጭ ላለ አካል አሳልፎ ከሰጠው ትልቁ ሽርክ ነው
 ሽይኹም የፈለጉት ይህን ነው የአምልኮና የመተናነስ ተወኩል። በእጁ ላይ የመጥቀምና መጉዳት ችሎታ አለ በሚል እምነት በተመኩበት ላይ ሙሉ በሙሉ መደገፍ። መተናነስን አይነት ነገር ያዘለና ሙታኖች ላይ መደገፍን አይነቱ።

“በእገሌ ላይ እደገፋለሁ/እመካለሁ” ወይም “በአላህ ላይ እመካለሁ ከዚያም በእገሌ” ማለት ይፈቀዳልን? ትክክለኛውስ የትኛው ነው?
 “በእገሌ እመካለሁ” ማለትም ሆነ “በአላህ እመካለሁ ከዚያም በእገሌ” ማለትም ትክክል አይደለም። ምክንያቱም ይህ ከአላህ ውጭ ላለ አካል የማይገባ የልቦና ስራ ነው። ይልቅ “እገሌን ወክያለሁ” ማለትም ነገራቶችን ትቸለታለሁ በል። ነብዩም ﷺ አንዳንድ ባልደረቦቻቸውን ለጥቅልም ሆነ ለልዩ ጉዳዮቻቸው ወክለዋቸዋል።

ሶስተኛ አፍራሽ

የአጋሪዎችን ካፈርነት ያለፀፍ፣ ወይም ካፈር ለመሆናቸው ከተጠራጠረ ወይም ደግሞ መንገዳቸውን ትክክል ነው ያለ ካፈር ሆኗል።

አጋሪዎች በኢስላም ያላቸው ፍርድ
 የነብዩ ﷺ ጥሪ ደርሶት አምኖ ያልተቀበለ ሁሉ ትልቁን ክህደት የፈፀመ ከሃዲ ነው። አላህ እንዲህ ስላለ፡ {ከኢስላም ሌላ ሃይማኖትን የሚፈልግ ሰው ፈጽሞ ከርሱ ተቀባይ የለውም። እርሱም በመጨረሻይቱ ዓለም ከከሰሪዎቹ ነው።} (አሊዒምራን 85)
አህሉል ኪታብ(ክርስቲያንና አይሁዶች) አጋሪዎች ላይ ይመደባሉን?
 አዎ በሳቸው ያለመኑት አህሉል ኪታቦች ከነሱ ይመደባሉ። አላህ እንዲህ ስላለ፡ {ከእነዚያ መጽሐፍን ከተሰጡት ሰዎች እነዚያን በአላህና በመጨረሻው ቀን የማያምኑትን፣ አላህና መልክተኛው እርም ያደረጉትንም እርም የማያደርጉትንና እውነተኛውንም ሃይማኖት የማይቀበሉትን እነርሱ የተዋረዱ ኾነው ግብርን በእጆቻቸው እስከሚሰጡ ድረስ ተዋጉዋቸው። } (ተውባ 29) ነብዩም ﷺ እንዲህ ስላሉ “ከዚህ ኡማ አንድም አይሁዳዊ ወይም ክርስቲያን ስለኔ አይሰማም ከዚያም በተላኩበት ሳያምን አይሞትም ክእሳት ጓዶች ቢሆን እንጅ”

ይህ ማለት ቃል የገባንላቸውን አንወጣላቸውም ማለት ነውን?
 ቃል የተገባባነውን የአላህን ውዴታ እንድናገኝ ቃላችንን ልንፈፅምለት የግድ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ {እነዚህ} በቃል ኪዳናቸው ለእናንተ ቀጥ እስካሉላችሁ ድረስ ለነርሱም ቀጥ በሉላቸው።} (ተውባ 7) ሰዎች ከአጋሪዎች ጋ ባላቸው መስተጋብር ሶስት አይነት ናቸው፡

በበአላቶቻቸው፣
 ብዝሃጅቶቻቸውና
 በስነስርዓቶቻቸው
 የሚሳተፉ ፅንፎች

በግድያ፣ በዝርፊያ፣
 በተንኮልና
 በመምታት ድንበር
 የሚያልፍ ፅንፍ

አህሉሱና ወልጅማዓህ ያሉበት ሚዛናዊ
 አቋም በበአላቶቻቸውም ሆነ
 በስነስርዓቶቻቸው አለመሳተፍ፣
 የተወጡትን ቃል እንፈፅምላቸዋለን፤
 ድንበር አንተላለፍባቸውም፤ በግብይት
 እንጋራቸዋለን፤ ወደተውሒድም ጥሪ
 እናደርግላቸዋለን።

አራተኛው አፍራሽ

አራተኛ: የየትኛውም አካል መመርያ ከነብዩ ☞ መመርያ ይልቅ የተሟላ ነው ብሎ ያመነ፣ ወይም የሌላ አካል ህግጋት ከሳቸው ህግጋት የተሻለ ነው ብሎ ያመነ - ሰው ሰራሽ ህግን ከሳቸው ህግ እንደሚያስበልጡት አይነቱ - ካፈረ ነው።

በሰው ሰራሽ ህግ የመፍረድ አይነቶች

የአላህ ህግ አጥብቀው ሊይዙት የሚገባ ለሰውም ለአገሩም ሁሉ የሚበጀው እሱ ነው ብሎ እያመነ የሰው ሰራሽ ህግን በነፍስያው፣ ለስልጣን ፍለጋና መሰል ምክንያት ካስቀደመ ይህ ከባድ ያልሆነው ክህደት ነው። ትንሹ ክህደትና አመፅም ነው። በዚህ ፍርድ ሰቢያ የሙስሊምን ላቅ ከጣሰበት ተጨማሪ በዳይነት እንዲሁም ከመንገዱ የሚያስወጣውን ትልቁን ክህደት ይሰጋበታልም።

የአላህ ህግ አይበጅም ብሎ ሰው ሰራሽ ህግን ከአላህ ህግ ሊያስበልጥ ነው። ይህ እምነት ካለው ከኢስላም የሚያስወጣውን ትልቁን ክህደት ፈፅሟል ካፈረ ሆኗል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል {...ሊቃውንቶቻቸውንና መነኮሳታቸውን፣ የመርየምን ልጅ አልመሲሕንም ከአላህ ሌላ አማልክት አድርገው ያዙ። ከሚያጋሩት ሁሉ የጠራ ነው።} (ተውባ 31)

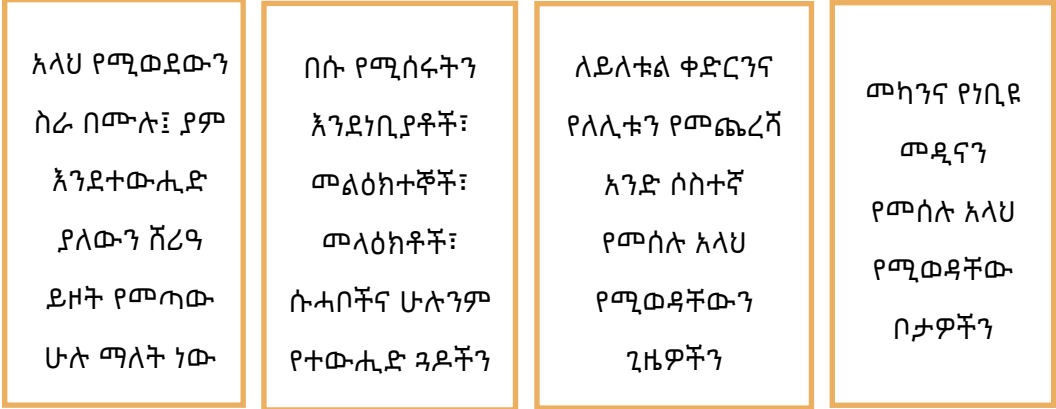
አምስተኛው አፍራሽ

ነብዩ ﷺ ይዘውት ከመጡት (መመርያ) አንዳች ነገርን የጠላ ቢሰራበት እንኳ ካፈር ነው።

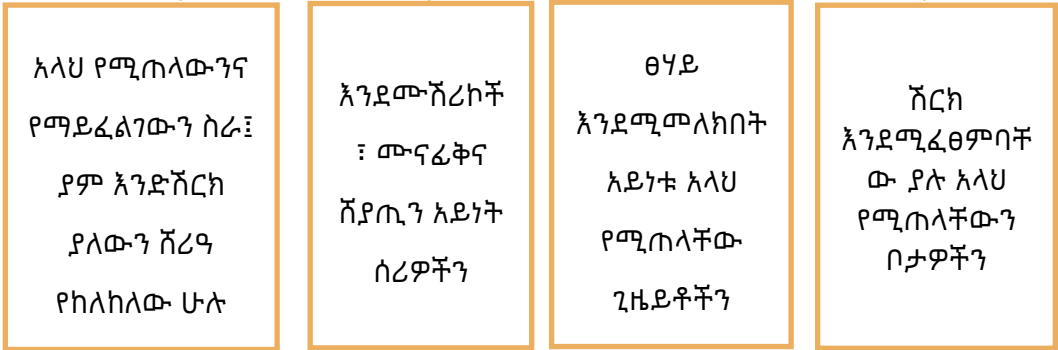
ለዚህ አፍራሽ ማስረጃው
ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ {ይህ እነርሱ አላህ ያወረደውን ስለጠሉ ነው። ስለዚህ ሥራዎቻቸውን አበላሽባቸው።} (ሙሐመድ 9) እንዲሁም {በጌታህም እምላላሁ በመካከላቸው በተከራከሩበት ፍርድ እስከሚያስፈርዱህ ከዚያም ከፈረድከው ነገር በነፍሶቻቸው ውስጥ ጭንቀትን እስከማያገኙና ፍጹም መታዘዝንም እስከሚታዘዙ ድረስ አያምኑም፤ (ምእመን አይኾኑም)።} (ኒሳእ 65) እንዲህም ይላል {አላህም ሊመራው የሚሻውን ሰው ደረቱን (ልቡን) ለኢስላም ይከፍትላታል። ሊያጠመውም የሚሻውን ሰው ደረቱን ጠባብ ችጋራ ወደ ሰማይ ለመውጣት አንደሚታገል ያደርገዋል። እንደዚህ አላህ በእነዚያ በማያምኑት ላይ ርክሶትን ያደርጋል።} (አልአንዓም125)

ለአላህ ብሎ መውደድና መጥላት
ለአላህ ብሎ መውደድና መጥላት ከግዴታዎች ብሎም ከታማኝ የኢማን ዘለበቶች ነው።

ለአላህ ብሎ መውደዱ ግዴታ የሆነው ምንድን ነው?

ለአላህ ብሎ መጥላቱ ግዴታ የሚሆነው ምንድን ነው?

ሴት ልጅ (የሚስት) ብዛትን ብትጠላ ትከፍራለችን?

ተጨባጭ ላይ ያለው ሽሪዓዊ ፍርድን አትጠላም፤ ነገር ግን (ለራሷ) ባሏ በሷ ላይ ደርቦ ማግባቱን አትፈልግም፤ ይህ ደሞ የማትወቀስበት ጉዳይ ነው።

ስድስተኛ አፍራሽ

ከነብዩ ﷺ ሃይማኖት በአንዳች ነገር ወይም በአላህ ምንዳ ወይም ደሞ በቅጣቱ የተሳለቀ ካፈረ ሆኗል። ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው። {...«በአላህና በአንቀጾቹ፣ በመልክተኛውም ታላግጡ ነበራችሁን» በላቸው።(65) አታመካኙ፤ ከእምነታችሁ በኋላ በእርግጥ ካዳችሁ።...}(አት-ተውባህ 65-66)

ተሳላቂ

ትርጉሙና (ኢስላማዊ) ፍርድ

መሳላቅ ማለት ማሬዝ ማለት ነው። ተሳላቂ ሰው ፍርድ ወይም ተሳዳቢ እውነትን የተወ ክህደትን የካደ ካፈረ ነው። ያም ከመንገዱ የሚደወጣ ክህደት ነው። ባለቤቱም ጀነም ዉስጥ ዘውታሪ ነው።

ስድብ የሰማ ደሞ ሊያወግዝ አልያም ከአካባቢው ሊርቅ ይገባዋል፤ ሳያወግዝ ተመልካች ወይም ተራኪ አይነቱም ያው ነው። አላህ እንዲህ ስላለ {በእናንተም ላይ በመጽሐፉ ውስጥ የአላህን አንቀጾች በርሷ ሲካድባትና በርሷም ሲላገጥባት በሰማችሁ ጊዜ በሌላ ወሬ ውስጥ እስከሚገቡ ድረስ ከእነሱ ጋር አትቀመጡ። ማለትን በእርግጥ አወረደ። እናንተ ያንጊዜ ብጤያቸው ናችሁና። አላህ መናፍቃንን እና ከሐዲዎችን በሙሉ በገህነም ውስጥ ሰብሳቢ ነውና።} (ኒሳእ 140)

ተውባው ተቀባይነት የሚያገኘው በተከታዮቹ መስፈርቶች ነው።

- አላህን ተገቢ በሆነ መልኩ ሊያወድስ
- እየተሳለቀ ከተናገረው ራሱን ሊያጠራ
- እንድናምነው የፀፀቱ ምልክት ሊያጎላ
- የአላህ መልዕክተኛን ﷺ የሰደበ ግን ተውባው ትክክለኛ ከሆነ አላህ ይቀበለዋል፤ ለድርጊቱ ግን (የሙስሊሞች) ባለስልጣን ይገለዋል

ንግግሩ የኩፍር መልዕክት ካለውስ ካፈረ ይባላልን?

ግልፅ ይደረግለትና ተውባው ካደረገ እንተወዋለን፤ አለበለዚያ ግን ጉዳዩ ወደ ዳኞችና ወደ ታላላቅ ዑለሞች ይመለሳል።

ሰባተኛ አፍራሽ

ድግምት - መስተፋቅርና መስተፃርርም እዚህ የሚመደቡ ናቸው። - ወይ የሰራው አልያም የወደደ ካፊር ሆኗል። ማስረጃውም ተከታዩ የአላህ ቃል ነው። {«እኛ መፈተኛ ነንና አትካድ» እስከሚሉም ድረስ አንድንም አያስተምሩም።} (አል በቀራህ 102)

ድግምት

- የደጋሚ ምልክቶች**
- ከመንገዱ (ከኢስላም) ያስወጣል
 - ሸሪዓዊ ፍቃድ የሚፈቀድባቸውን መስፈርቶች መጣስ ፊርቅ እየቋጠሩ መቻላት
 - የተቆራረጡ ፊደላቶችን መፃፍ፤ በማይገባ ቋንቋ ማነብነብ ፡፡ መስተፋቅርና መስተፃርር
 - ከዋክብትን መመልከት፤ መዳፍንና ስኒን ማንበብ
 - ህመምተኛን ሓራምን እንዲያደርግ፤ ወይም ሶላት እንዲተው አልያም በእርድ ጊዜ ቢስሚላህ ማለትን እንዲተው ማዘዝ
 - የእናት ስም መጠየቅ
 - የፍቅር ሚስጥር አውቃለሁ ብሎ መሞገት

(ኢስላማዊ) ፍርድ

ድግምት ትልቁ ኩፍር ነው። አላህ እንዲህ ስላለ {...«እኛ መፈተኛ ነንና አትካድ» እስከሚሉም ድረስ አንድንም አያስተምሩም።...} (አልበቀራ 102)

ደጋሚ ዘንድ መሄድ (ኢስላማዊ) ፍርድ

መምጣት ሲባል እዚህ ላይ የተፈለገው መቀማመጡ፤ ወይም ሰው አልያም መልዕክት መላኩ ነው። እንዲሁም “ስነከዋክብት”፤ መዳፍና ስኒ ንባብ የሚተላለፍባቸውን ቲሺ፤ ዌብሳይት፤ መፅሄቶችን መመልከትም እንደዚሁ ነው። ወደ ጠንቋይ የሄደ በሓዲሥ እንደመጣው የአርባ ቀን ሰላቱ ተቀባይነት አያገኝም፤ በሚናገረው እውነት ብሎ ከተቀበለ ግን ነቢዩ እንዲህ ብለዋል {ወደ ጠንቋይ ሂዶ እውነት ብሎ የተቀበለው በሙሐመድ ላይ በውረደው ክዷል።} ለማውገዝ ብቁ ሆኖ የሄደ ሲቀር።

ድግምትን ማክሸፍ

ይህ ማለት በተደገመበት ሰው ላይ ድግምቱን ማክሸፍ ሲሆን ሁለት አይነት ነው

የተከለከለ

ከድግምት የሆነ ያክል ካለበት፤ ይህን በማስመልከት
ነብዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል {ከሸይጧን ስራ ናት}

የተደነገገ

ሸሪዓዊ በሆነ ፍቃ፣ በተፈቀደ
መድሃኒትና በዱዓ የሚደረገው ነው።

ስምንተኛ አፍራሽ

አጋሪዎችን በሙስሊሞች ላይ ማገዝና መርዳት። ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው። {...ከእናንተም ውስጥ ረዳቶች የሚያደርጋቸው ሰው እርሱ ከነርሱው ነው። አላህ አመጸኞችን ሕዝቦች አያቀናም።}(አል ማኢዳህ 51)

አጋሪዎችን በሙስሊሞች ላይ ማገዝ

አንድ ሙስሊም ግድ የሚሆንበት ከአጋሪዎችና ከሃይማኖታቸው መጥራራትና በዚህም መካድ፤ የተውሐድ ሰዎችን መወዳጀትና ሃይማኖታቸውን መውደድ ነው። ኩፍርን የወደደ ወይም የተደሰተበት ወይም በዛ ላይ የተባበረና መሸሪኮችን ያገዘ ከመንገዱ የሚያስወጣውን አይነት ከህደት ፈፅሟል።

እኛ ዘንድ በተጨማሪም አጋሪዎችን ማገዝ ሁለት አይነት ነው።

ከመንገዱ የሚያወጣ ኩፍር ያልሆነ

አጋሪዎችን ወደ ሙስሊሞችን ጠልቶ ሳይሆን ለዱንያዊ ጥቅም ተብሎ

ክህደትና መቀልበስ

እነሱን ወደ፤ ሙስሊሞችን ጠልቶ በሙስሊሞች ላይ የበላይ እንዲሆኑ ፈልጎ አጋሪዎችን በሙስሊሞች ላይ መርዳት

ዘጠነኛ አፍራሽ

ልክ ኸዲር ከሙሳ ሸሪዓ ዓለይሂ ሶላቴ ወሰላም እንደወጣው ሁሉ ለአንዳንድ ሰዎች ከነብዩ ሙሐመድ ﷺ ሸሪዓ መውጣት ይችላሉ ብሎ የሚያምን ካፈረ ነው።

አንዳንድ ሰዎች ከነብዩ ሙሐመድ ጌ ሸሪዓ መውጣት ይችላሉ ብሎ የሚያምን

በዑለሞች ሙሉ ስምምነት መሰረት ከመንገዱ የሚያወጣውን አይነት ትልቁን ክህደት የፈጸመ ካፈረ ነው። የሚመለስ ከሆነ ተብራርቶለት ተውባ እንዲያደርግ ይጠየቃል አለበለዚያ ይገደላል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ {ሙሐመድ ሆይ!} በላቸው፡- «እናንተ ሰዎች ሆይ! እኔ ወደናንተ ወደሁላችሁም የአላህ መልክተኛ ነኝ።» (አል አዕራፍ 158) የአላህ መልዕክተኛም ጌ እንዲህ ይላሉ “ሙሳ ወንድሜ በህይወት ቢሆን ኖሮ እኔን ከመከተል ውጭ አማራጭ አይኖረውም ነበር።” የነቢዩ ጥሪ የደረሰቸው አህሉል ኪታቦችም እዚህ ይካተታሉ፤ እንዳሳለፍነው አጋሪዎች ናቸውና። ሽዲርስ ከሙሳ መንገድ ወጥቷል እንዴ? እኛጋ የሽዲር ከሙሳ መንገድ መውጣት የፀና አይደለም። ቢፀድቅ እንኳ ምናልባት ከሙሳ ህዝብ ስላልሆነ ይሆናል። ነብይ ሲላክ ወደ ህዝቦቹ ብቻ ነው የነበረው፤ ነብያችን ጌ የተላኩት ግን አጠቃላይ ወደ ሰው ልጆች ነውና አንድም ሰው ከመመሪያቸው ሊወጣ አይገባውም።

አስረኛ አፍራሽ

ላይማር ላይሰራበት ከአላህ ዲን ጀርባውን የሰጠ፡ ማስረጃውም ተከታይ የአላህ ቃል ነው፡ {በጌታውም አንቀጾች ከተገሰጸና ከዚያም ከተዋት ሰው ይበልጥ በደለኛ ማነው? (የለም)፤ እኛ ከተንኮለኞቹ ተበቃዮች ነን።}(ሰጅዳህ 22)

ለአላህ ዲን ጀርባን መስጠት
የአላህ መልዕክተኛ ጌ እንዲህ ይላሉ፡ “አላህ መልካም የሻለትን ሰው ዲኑን ያስገነዝበዋል”። አላህ መልካም ያልሻለት ደሞ ዲኑን ከመማር ይዘናጋል ጀርባውን ይሰጣል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ { በጌታውም አንቀጾች ከተገሰጸና ከዚያም ከተዋት ሰው ይበልጥ በደለኛ ማነው? (የለም)፤ እኛ ከተንኮለኞቹ ተበቃዮች ነን።} (ሰጅዳህ 22) የጀሃነም ሰዎችም ደሞ -አላህ ይጠብቀንና- ተንኮለኞቹ ናቸው።

ጀርባ መስጠት ኢስላማዊ ፍርድ

ጀርባ መስጠቱ በማዳመጥም ሆነ በልቦናው እውነትም ዉሸትም ሳይል ወዳጅ ጠላትነት ሳይፈጥር ይዘው ለመጡትም ቀና እንኳ የማይል ከሆነ ከመንገዱ የሚያስወጣው ትልቁን ክህደት የፈፀመ ከሃዲ ነው።

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ {ለእነርሱም፡- «አላህ ወደ አወረደው (ቁርአን)ና ወደ መልክተኛው ኑ» በተባሉ ጊዜ መናፍቃን ከአንተ መሸሽን ሲሸሹ ታያቸዋለህ።} (ኒሳእ 61) እንዲህም ይላል፡ {ከጌታውም ማስታወሻ የሚያፈገፍግ ሰው አስቸጋሪን ቅጣት ያገባዋል።} (ጅን 17)

የሸይኹ መደምደሚያ

በነዚህ አፍራሾች መካከል የቀልዱም ይሁን የምሩ አልያም ፈርቶም ልዩነት የለውም፤ ተገዶ ካልሆነ በቀር። ሁሉም አደገኛ ሊባል የሚችልና ብዙ ጊዜ የሚከሰትም ጭምር ነው። ሙስሊም ሊጠነቀቀውና በራሱ ላይ ሊሰጋ ይገባዋል። ቁጣውን ከሚያስከትልና ቅጣቱን ከሚያስፈርድብን ነገር በአላህ እንጠበቃለን። የአላህ ሰለዋት ከፍጥረቱ ምርጥ በሆኑት፤ በቤተሰቦቻቸውና በባልደረቦቻቸውም ላይ ይስፈን።

በነዚህ አፍራሾች መካከል ልዩነት የለም፡

ፈሪ	ያመረረ	እየቀለደ ለሆነ፡
<p>በአንዳች ነገር ሳይገደድ ዋሽቶ በገንዘቡ ወይም በደረጃው ለተቃጣኝ ግር ስጋት እንዳይረገገው የሚያመካኝ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡ {ከሰዎችም በአላህ አመንን የሚል ሰው አልለ። በአላህም (በማመኑ) በተሰቃዩ ጊዜ የሰዎችን ማሰቃዩት እንደ አላህ ቅጣት ያደርጋል። ከጌታህም እርዳታ ቢመጣ እኛ በእርግጥ ከእናንተ ጋር ነበርን ይላሉ። አላህ በዓለማት ሕዝብ ልቦች ውስጥ ያለውን ሁሉ ዐዋቂ አይደለምን?} (አል ዓንከቡት 10)</p>	<p>ያ ማለት አፍራሽን ፈልጎ አድርጎ በቂ ምክንያት የሌለው ነው</p>	<p>ያ ማለት አንድ አፍራሽ ነገርን ያደርግና ቀልድ እንደሆነ የሚሞግት ነው</p>

መገደድ

ከአፍራሾች መካከል አንዱንም ተገዶ ያደረገ ካፈረ አይሆንም። በመገደዱ ዑዝር የሚያሰጡት የመገደድ መስፈርቶችም ተከታዮቹ ናቸው፡

1. ፈሪ አልያም አስመሳይ ስለሆነ ሳይሆን በእውነት የተገደደ ሊሆን ይገባል
2. ድንበር ላያልፍ፤ ለምሳሌ በመስደቡ የሚከፍርበትን አንድ ሰው እንዲሰድብ ቢገደድ ተላልፎ ከአንድ በላይ መስደቡ ኩፍር ይሆንበታል፤ ምክንያቱም ተገዶ የነበረው አንድ ብቻ ነበርና ነው።
3. በቻለው ልክ ሊቃረነው፤ ኩፍርን እንዳይጋፈጥ
4. ልቦናው በኢማን የረጋ ሊሆን፤ ማለትም በአንደበቱ የሚለው ልቦናው በኢማን የረጋ ከመሆኑም ጋ ሊሆን
5. የተገደደበት ወደሌሎች የሚተላለፍ ብክለትና የሰዎች መጥመም ላይኖረው

አስፈላጊ ማስታወሻዎች

አንደኛ: ሸይኹ በዚህ ኪታብ ሰዎችን ማክፈር ፍላጎቱ አይደለም፤ ይልቅ ሰዎች እንዲያውቁ፣ ከሱም እንዲርቁና እንዲጠነቀቁ ነው። ከተጠነቀቁት ኢማናቸውም ትክክል ይሆናል ከአሳማሚው ቅጣትም ይድናሉ። ልክ ሌሎችንም ከሷ ሊያስጠነቅቁ እንደሚገባቸው ሁሉ። እሷም ልትታወቅና ሊጠነቀቅ ተገቢ የሆነች ከባድ አደጋ ነች።

ሁለተኛ: የሙስሊም ከሸርክ መጠንቀቅ ሽሪዓዊ እውቀትን በማወቅ ነው። ነብዩ ﷺ እንዲህ ይላሉ “አላህ መልካም የሻለትን ሰው ዲኑን ያስገነዝባል” ዲኑን መገንዘብ ከትላልቅና አሳሳቢ ግዴታዎች ነው። የሰው ልጅ በዚህ ራሱን ከሸርክ፣ ከቢድዓና ከአመፀ ያቅብበታል። ሁሌም ጌታውን በማስመልከት እውቀቱ በጨመረ ቁጥር በድርጊቱም በሁኔታውም ሁሉ (አላህ) በሱ ላይ ላለው ተቆጣጣሪነት (ተገዥ መሆን) ይጨምራል። የሰው ልጅ በእውቀት ከፍ ባለ ቁጥር ኢክላሱም ይጨምራል ኢማኑም ይሟላል። አንዳንድ የእውቀት ባለቤቶች እንዲህ ይላሉ “እውቀትን ለሌላ ብለን ፈለግን ለአላህ ካልሆነ ብሎ እምቢተኛ ሆነ እንጅ!”።

ሶስተኛ: ግለሰብን ከነዚህ አፍራሾች መካከል በአንዱ አርፎ ማስረጃ እንደቆመለትና የመክፈሩን ፍርድ ከመስጠት የሚከለክለው ነገር አለመኖሩ ካልተረጋገጠ በቀር ካፈር ሊባል አይችልም። የኩፍር ፍርድ መስጠት ያለበትም በሙስሊሞች ጉዳይ የተሾመ ወይም ደሞ እንደ ቃዲ(ዳኛ) አይነቱ የሱ ተተኪ መሆን ይኖርበታል። ብዙሃኑ ማህበረሰብ ማ በእንደዚህ አይነቱ ጉዳይ ላይ ለመዘፈቅ ሊደፍር አይገባውም።

አራተኛ: ሸይኹ አላህ ይዘንለትና ኪታቡን እንዲህ ብሎ በዱዓ ደመደመ፤ “ቁጣውን ከሚያስከትልና ቅጣቱን ከሚያስፈርድብን ነገር በአላህ እንጠበቃለን።” ይህም ለተማሪው ካለው ቅን አሳቢነትና ርህራሄ አንፃር ነው። በሌሎቹ ኪታቦቹም ላይ ልምዱ ነው። አላህ መሃርታውን ይለግሰው፤ ምንዳውንም ያብዛለትና።

ራስክን ፈትን

ለተከታዮቹ ጥያቄዎች በተሰጠው ቦታ ላይ መልሱን አስቀምጥ

- 1. ዑለሞች ለምንድን ነው በቢስሚላህ የሚጀምሩት?
 - (1).....
 - (2).....
 - (3).....
 - (4).....

- 2. የኢስላም አፍራሾች ማለት ምን ማለት ነው?
.....
.....

- 3. ለምንድን ነው ዑለሞች አንዳንዴ አፍራሾች አንዳንዴም አበላሾች ሌላ ጊዜ ደሞ ኢስላሙን ዉድቅ የሚያደርጉ የሚሉት?
.....
.....

- 4. እነዚህ አፍራሾች በዑለሞች መካከል ሙሉ ስምምነት አለባቸውን?
.....
.....

- 5. እነዚህ አፍራሾች በቁጥር የተገደቡ ናቸውን?
-የተገደቡ ናቸው -የተገደቡ አይደሉም -በቁጥር ሳይሆን በጥቅሉ የተገደቡ ናቸው

6. ሸይኹ ለምንድን ነው አስር ናቸው ያለው?

.....
.....

7. በቁርአንና በሐዲሥ ቁጥር ከተወሰኑ ትርጉም ይሰጠዋል? ማለትም አይጨመርበትም?

.....
.....

8. ለምንድን ነው አንዳንድ ጊዜ ቁጥር ተጠቅሶ ትርጉም የማይኖረው?

.....
.....

9. የተጠቀሰው ቁጥር ትርጉም የሚኖረውን ቦታ ምሳሌ ጥቀስ?

.....
.....

10. ቁጥር ተጠቅሶ ትርጉም የማይኖረውን ቦታ ምሳሌ ጥቀስ?

.....
.....

11. ሸይኹ ከአስር በላይ አፍራሽ እንዳለ ያስባልን?

.....
.....

12. የትኛው ንግግር ነው ይህን የሚያሲዘን?

.....
.....

13. አፍራሾችን መገደብ ይቻላልን?

.....
.....

14. አፍራሾችን እንዴት መገደብ ይቻላል?

- (1).....
- (2).....
- (3).....
- (4).....

15. ለምንድን ነው ስለ አፍራሾች የምንማረው?

.....
.....

16. ከሸይኩ ውጭ ስለ አፍራሾች የፃፈ አለን?

.....
.....

17. አፍራሾችን በማስመልከት በስራውና በሰሪው መካከል ልዩነት አለን?

.....
.....

18. ከምን አኳያ ይለያያሉ?

.....
.....

19. ሸይኩ አፍራሾችን በመጥቀስ የፈለገበት ግለሰቦችን ማክፈር ነውን?

.....
.....

20. ስለ አፍራሾች የተማረ ሰው ምን ይጠበቅበታል?

.....
.....

21. ሸይኩ ይበልጥ የፈለገው የትኛውን አይነት ሽርክ ነው?

.....
.....

22. በትልቁና በትንሹ ሽርክ መካከል ልዩነቱን እንዴት እንወቅ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

23. ትልቁን ሽርክ የፈፀመ ሙሽሪክ ሽርኩ ተቅባይነት ያገኛልን? ተቀባይነት የማያገኘውስ መቸ ነው?

.....
.....

24. የትኛው ነው የከፋው ትንሹ ሽርክ ወይስ ከባድ ወንጀል?

.....
.....

25. ለወንጀል ከባድ መሆን ሚዛኑ ምንድን ነው?

.....
.....

26. ከባባድ ወንጀሎች በቁጥር የተገደቡ ናቸውን?

.....
.....

27. ከባድ ወንጀል የሰራ ሰው ፍርዱ ምንድን ነው? እንወደዋለን ወይስ እንጠላዋለን?

.....
.....
.....
.....

28. ከባድ ወንጀልን የሰራ ሰው ይቀማመጡታልን?

.....
.....

29. ከባድ ወንጀሎች ይበላላጣሉን? ማስረጃውስ ምንድን ነው?

.....
.....

30. ከባድ ወንጀሎች በመልካም ስራ ይሰረዛሉን? ወይስ ተውባ ግዴታ ነው?

.....
.....

31. የተከለከሉ ነገራቶች ስንት አይነት ናቸው?

.....
.....

32. የትልቁ ሸርክ አይነቶችን ጥቀስ

- (1).....
- (2).....
- (3).....
- (4).....

33. የእርድ አይነቶችን ጥቀስ

- (1).....
- (2).....

(3).....

34. እርድ ከትልቁ ሸርክ የሚሆነው መች ነው?

.....
.....

35. የሸፋዓ (ምልጃ) አይነቶችን ጥቀስ

- (1).....
- (2).....
- (3).....

36. ተወኩል (መደገፍ) ምንድን ነው?

.....
.....

37. ተወኩል ለስንት ይከፈላል?

- (1).....
- (2).....
- (3).....

38. “በእገሌ ላይ ተደገፍኩ/ተመካሁ” ወይም “በአላህ ከዚያም በእገሌ...” ማለት ትክክል ነውን?

- ትክክል ነው
- ትክክል አይደለም

39. ምንስ ነው ማለት ያለበት?

.....
.....

40. አጋሪዎች (ሙሽሪኮች) ከሃዲ ለመሆናቸው ማስረጃው ምንድን ነው? አሁሉል ኪታብስ ከነሱ ይመደባሉን?

41. ይህ ማለት ቃላቶቻችንን አንፈፅምላቸውም ማለት ነውን?

.....
.....
.....

42. ቃል ከመገባባት አንፃር ሰዎች ስንት አይነት ናቸው?

- (1).....
- (2).....
- (3).....

43. በሰው ሰራሽ ህግ መፍረድ ስንት አይነት ነው?

.....
.....

44. ለአለህ ብሎ መውደድ ፍርድ ምንድን ነው?

.....
.....

45. ለአለህ ብለን የምንወደው ማንን ነው? ለአለህ ብለን የምንጠላውስ ማንን ነው?

.....
.....

46. ተሳላቂ ከየትኛው የኩፍር አይነት ነው?

.....
.....

47. ለተሳላቂ (ዳኞች ዘንድ) ተውባ አለውን? መስፈርቶችስ?

- (1).....
- (2).....

(3).....

48. ነብዩን ﷺ መስደብ ፍርድ ምንድን ነው?
.....
.....

49. (የሚያከፍር) ስድብን የሚያዳምጥ ሰው ፍርድ ምንድን ነው?
.....
.....

50. ደጋሚ ካፈረ ለመሆኑ ማስረጃው ምንድን ነው?
.....
.....

51. የደጋሚ ምልክቱ ምንድን ነው?
.....
.....

52. ጠንቋይ ዘንድ መሄድ ፍርድ ምንድን ነው?
.....
.....

53. እነሱ ዘንድ የሚኬደው እንዴት ነው?
.....
.....

54. ድግምትን በድግምት የማክሸፍ አይነቶችን ጥቀስ?
(1).....
(2).....

55. ድግምትን በድግምት ማክሸፍ ይቻላል ለሚል እንዴት እንመልስለት?
(1).....

- (2).....
- (3).....
- (4).....
- (5).....
- (6).....
- (7).....
- (8).....

56. አጋሪዎችን(ሙሽሪኮችን) ማገዝ ፍርዱ ምንድን ነው?
.....
.....

57. ከነብዩ መሐመድ ﷺ ሽሪዓ መውጣት ለማንም ቢሆን ይፈቀዳል?
.....
.....

58. ኸድር ከሙሳ(መመሪያ) ወጥቷል?
.....
.....

59. (ከዳነል ኢስላም)ጀርባ መስጠት ፍርዱ ምንድን ነው?
.....
.....

60. በሸይኹ ንግግር መሰረት ፈሪ ሲል ምን ማለቱ ነው? የተገደደውን ማለቱ ነው?
.....
.....

61. የመገደድ መስፈርቶችን ጥቀስ
(1).....

- (2).....
- (3).....
- (4).....
- (5).....

62. ከምን አንፃር ነው በዱዓ የደመደሙት?

.....
.....

63. አንድ ሙስሊም እንዴት ነው በራሱ ላይ ሽርክ የሚሰጋው?

.....
.....